

Redogörelse till riksdagen 2018/19:RS3

Redogörelse för verksamheten inom Interparlamentariska unionen (IPU) och den svenska delegationens arbete under 2018

Redogörelsens huvudsakliga innehåll

I redogörelsen redovisas verksamheten inom Interparlamentariska unionen (IPU) och den svenska IPU-delegationens arbete under 2018.

Stockholm den 14 februari 2019

På riksdagsstyrelsens vägnar

Andreas Norlén

Ingvar Mattson

I beslutet har deltagit: Andreas Norlén, ordförande, Annelie Karlsson (S), Lotta Finstorp (M), Karin Enström (M), Mattias Karlsson i Norrhult (SD), Jonas Eriksson (MP), Anders W Jonsson (C), Mia Sydow Mölleby (V), Jessika Roswall (M) och Per Ramhorn (SD).

Bakgrund

Ordförandena för IPU-delegationen respektive PA-UfM-delegationen framförde i en skrivelse till riksdagsstyrelsen den 8 april 2011 (dnr 049-2548-2010/11) önskemål om att den årliga redogörelsen för delegationernas verksamhet ska lämnas till kammaren i stället för som tidigare till riksdagsstyrelsen i syfte att ytterligare synliggöra verksamheten. I utredningen om riksdagens internationella verksamhet (RivUt, 2010/11:URF1) framförs att det är angeläget att det internationella engagemanget i högre grad integreras med riksdagens övriga verksamhet. En debatt i kammaren ger ledamöterna möjlighet att sprida kunskap och information till varandra och till allmänheten. Riksdagsstyrelsen beslutade 2012 att överlämna redogörelserna till riksdagen. Ärendena bereddes av utrikesutskottet, och det hölls debatt i kammaren. I översynen av riksdagsordningen (2012/12:URF3) som gjordes av en kommitté under ledning av talmannen, föreslås att denna försöksverksamhet ska fortsätta eftersom den kan ge underlag för fortsatta överväganden. Riksdagsstyrelsen har i framställningen Översyn av riksdagsordningen (2013/14:RS3) förklarat sig dela kommitténs uppfattning.

Riksdagsstyrelsen har mot denna bakgrund och i enlighet med 10 § lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen, beslutat att överlämna redogörelsen för verksamheten för 2018 från riksdagens delegation till Interparlamentariska unionen (IPU) till riksdagen.

Sammanfattning

IPU har numera 178 nationella parlament som medlemmar. Frågor i fokus under 2018 har bland annat handlat om FN:s globala hållbarhetsmål, särskilt inom området för migration och flyktingskydd, och hur det interparlamentariska samarbetet kring migrationsstyrning kan stärkas.

Att öka kvinnors deltagande i politiken har varit ett framträdande tema, ett annat har berört nedrustnings- och icke-spridningsfrågor.

Riksdagens IPU-delegation har också initierat två resolutionsförslag under året – det ena om bekämpandet av sexuellt våld i FN:s fredsbevarande insatser, det andra om sexuella trakasserier och övergrepp mot kvinnor med koppling till metoo-rörelsen.

Ytterligare frågor som IPU har behandlat under året har varit parlamentariskt ledarskap inom forskning, innovation och teknologi för främjande av fred och utveckling. IPU:s medlemsländer har också diskuterat frågor kring involverandet av den privata sektorn i det globala hållbarhetsarbetet.

Andra ämnen på dagordningen har varit fri och rättvis handel och investeringar och hur detta kan bidra till de globala målen för hållbar utveckling, med särskilt fokus på ekonomisk jämlikhet, hållbar infrastruktur, industrialisering och innovationer.

Den svenska IPU-delegationen har fortsatt att hålla en hög ambitionsnivå som inkluderat ett aktivt deltagande i framtagandet av resolutioner och i kommittéer och arbetsgrupper i samband med IPU:s årliga vår- och höstförsamlingar, som under 2018 ägt rum i Genève, Schweiz.

IPU-delegationen avser att under 2019 fortsätta att arbeta aktivt för demokrati och mänskliga rättigheter, jämställdhet, internationell fred och säkerhet, hållbar utveckling och inte minst för samarbetet med FN, som står högt på dagordningen.

I årsredogörelsen redovisas delegationens verksamhet 2018 och de aktiviteter som genomförts under året.

Stockholm i februari 2019

Cecilia Widegren (M)

Ordförande

Helena Lundstedt

Delegationssekreterare

Innehållsförteckning

Redogörelsens huvudsakliga innehåll.....	1
Bakgrund	2
Sammanfattning.....	3
Redogörelse för verksamheten inom Interparlamentariska unionen (IPU) och den svenska delegationens arbete under 2018.....	5
Den svenska IPU-delegationens sammansättning och verksamhet 2018.....	5
Rapport från IPU:s 138:e församling i Genève, Schweiz, den 23–28 mars 2018.....	5
Generaldebatten.....	7
De permanenta kommittéerna.....	7
Första kommittén, fred och säkerhet.....	7
Andra kommittén, hållbar utveckling, finans och handel.....	8
Tredje kommittén, demokrati och mänskliga rättigheter.....	9
Fjärde kommittén, Förenta nationernas frågor.....	9
Särskilt brådskande resolution – svenskt ämnesförslag.....	10
Forumet för kvinnliga parlamentariker.....	10
Kommittén för främjande av respekt för internationell humanitär rätt	10
Den rådgivande arbetsgruppen för hälsofrågor	11
Styrande rådet.....	11
Bilaterala möten och studiebesöksprogram	12
Den svenska delegationen	12
Rapport från IPU:s 139:e församling i Genève, Schweiz, den 14–18 oktober 2018.....	13
Generaldebatten.....	14
De permanenta kommittéerna.....	14
Första kommittén, fred och säkerhet.....	14
Andra kommittén, hållbar utveckling, finans och handel.....	14
Tredje kommittén, demokrati och mänskliga rättigheter.....	15
Fjärde kommittén, Förenta nationernas frågor.....	16
Särskilt brådskande resolution.....	16
Forumet för kvinnliga parlamentariker.....	17
Styrande rådet.....	17
Den svenska delegationen	18
Övriga IPU-möten	18
Framåtblickande	19
Nyligen genomförda och kommande församlingsmöten	20

Redogörelse för verksamheten inom Interparlamentariska unionen (IPU) och den svenska delegationens arbete under 2018

IPU är världens äldsta multilaterala organisation. Den grundades 1889 med syfte att arbeta för fred och mellanfolkligt samarbete. Organisationen har för närvarande 178 nationella parlament som medlemmar. I IPU:s uppgifter ingår att främja personliga kontakter mellan parlamentsledamöter i alla länder och att verka för de parlamentariska institutionernas utveckling. Att hjälpa till med att bygga upp demokratiska funktioner och fungerande parlament är en ständigt växande del av IPU:s verksamhet.

Den svenska IPU-delegationens sammansättning och verksamhet 2018

Efter en ändring i riksdagsordningen utses IPU-delegationen numera av talmannen efter samråd med gruppledarna till skillnad från tidigare år när den utsågs av riksdagsstyrelsen.

Riksdagens IPU-delegation har under mandatperioden 2014–2018 haft följande sammansättning: ordförande Krister Örnfjäder (S), förste vice ordförande Anti Avsan (M), andre vice ordförande Monica Green (S), Ulrika Karlsson i Uppsala (M) och Teres Lindberg (S).

Den nya IPU-delegation som tillträdde efter riksdagsvalet 2018 och valts för mandatperioden 2018–2022 har följande sammansättning: ordförande Cecilia Widegren (M), vice ordförande Teres Lindberg (S), Olle Thorell (S), Ulrika Heindorff (M) och Mattias Karlsson i Norrhult (SD).

Under 2018 har delegationsmöten hållits vid flera tillfällen. Mötena har till stor del ägnats åt substansfrågor och förberedelser inför IPU:s två årliga församlingar.

Den svenska IPU-delegationen utgör också styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp som förvaltar Stiftelsen Braathens fond. Den interparlamentariska gruppen höll också sedvanligt sitt årsmöte under året.

Det huvudsakliga arbetet inom IPU och för den svenska delegationen utförs inför och under de två årliga församlingarna. Nedan följer rapporter från dessa.

Rapport från IPU:s 138:e församling i Genève, Schweiz, den 23–28 mars 2018

Interparlamentariska unionen (IPU) höll sin årliga vårförsamling i Genève, Schweiz, den 23–28 mars 2018. Från Sverige deltog åtta riksdagsledamöter. Den svenska delegationen leddes av riksdagens förste vice talman Ewa Thalén

Finné (M). Huvudtemat för IPU:s vårförsamling var FN:s globala hållbarhetsmål – i synnerhet arbetet med de FN-ledda reformerna inom området för migration och flyktingskydd. Generaldebatten utmynnade i en gemensam deklaration. Två resolutioner antogs i de permanenta kommittéerna: den ena handlade om att fred ska vara ett verktyg för att nå FN:s hållbarhetsmål och om att öka kvinnors deltagande i politiken, och den andra om att den privata sektorn bör involveras i det globala hållbarhetsarbetet. Den svenska IPU-delegationen presenterade två ämnesförslag under mötet. Det ena var ett resolutionsförslag om bekämpandet av sexuellt våld i FN:s fredsbevarande insatser. Det andra var ett förslag om ett särskilt brådskande ämne, ett så kallat emergency item, som fick ett mycket stort stöd i församlingen. Förslaget handlade om sexuella trakasserier och övergrepp mot kvinnor med koppling till metoo-rörelsen. Vid församlingen valdes även ledamoten Ulrika Karlsson (M) som ny ordförande för IPU:s Forum för kvinnliga parlamentariker, för en treårsperiod.

Vid höstförsamlingen i Genève hade delegationer från 148 medlemsländer samt åtta associerade medlemmar samlats under veckan för att delta i församlingens olika möten. Totalt 1 526 delegater deltog i församlingen varav 744 var parlamentariker, och 30,5 % av alla deltagande parlamentariker var kvinnor.

Församlingen öppnades av IPU:s president Gabriela Cuevas Barron från Mexiko som inledde med att tala om huvudtemat för församlingen, om stärkandet av den globala regimen för migranter och flyktingar och behovet av evidensbaserade policylösningar. Det underströks att temat är ytterst angeläget då närmare 258 miljoner människor i världen i dag bor utanför sina hemländer.

Den svenska permanenta IPU-delegationen som består av fem riksdagsledamöter har haft flera framträdande poster inom IPU under mandatperioden och arbetade under året vidare inom ramen för dessa uppdrag:

- IPU-delegationens ordförande Krister Örnfräder (S) har varit ordförande för den parlamentariska styrgruppen för WTO-frågor (Världshandelsorganisationen, World Trade Organization).
- Förste vice ordförande Anti Avsan (M) var fram till och med vårförsamlingen 2018 ordförande för den permanenta kommittén för FN-frågor. Han har också varit medlem i den rådgivande högnivågruppen för motverkan av terrorism och våldsam extremism.
- Andre vice ordförande Monica Green (S) har varit medlem i kommittén för främjande av respekt för internationell humanitär rätt.
- Ulrika Karlsson (M) har varit medlem i den rådgivande arbetsgruppen för hälsofrågor samt valdes som tidigare nämnts under vårförsamlingen 2018 till ordförande för IPU:s Forum för kvinnliga parlamentariker, för en treårsperiod.
- Teres Lindberg (S) var fram till och med vårförsamlingen 2018 medlem i styrelsen för kommittén för hållbar utveckling, finans och handel.
- Vid vårförsamlingen i Genève deltog förutom förste vice talman Ewa Thalén Finné (M) dessutom två ytterligare ledamöter särskilt inbjudna

för att följa arbetet med de två resolutioner som antogs i Genève. Från utrikesutskottet deltog Pyy Niemi (S) och från skatteutskottet Helena Bouveng (M), som följde den första respektive andra permanenta kommitténs arbete.

Generaldebatten

Temat för generaldebatten var stärkandet av den globala regimen för migranter och flyktingar och behovet av evidensbaserade policylösningar. Förste vice talman Ewa Thalén Finné (M) höll huvudanförandet i generaldebatten för den svenska delegationen, om att öka parlamentets bidrag inom migrations- och flyktingfrågor. Hon underströk bland annat jämställdhetsperspektivet, vikten av att skydda inte minst kvinnor och barn som ofta är de mest utsatta för våld och sexuella övergrepp, tvångsgiften och att rekryteras till barnsoldater. Hon tog vidare upp det brådskande behovet av att öka skyddet av flyktingars och migranternas mänskliga rättigheter och parlamentets roll i detta arbete – och framhöll att särskilt skydd av statslösa människor ofta ges för liten uppmärksamhet.

Ansvarsfördelning mellan länder togs också upp, att länder måste samarbeta på såväl EU-nivå som global nivå för att stärka arbetet och att mottagarländer måste finna vägar tillsammans för att ta ett gemensamt ansvar och arbeta för att integrera människor i de nya samhällen de kommer till. Att även skapa mekanismer för uppföljning underströks också. Talare från 111 länder höll var sitt huvudanförande om detta tema i generaldebatten som sedan utmynnade i en gemensam deklaration.

De permanenta kommittéerna

Första kommittén, fred och säkerhet

Krister Örnfrjäder (S) och Pyy Niemi (S) följde arbetet i första kommittén. En resolution antogs i kommittén om fred som ett verktyg för hållbar utveckling, som presenterades av rapportörerna från Mexiko och Schweiz. I den fastslogs att fred kan bidra i implementeringen av FN:s hållbarhetsmål som handlar om förhindrande av konflikter och hållbar fred. I fokus för debatten stod behovet av att bygga starka och effektiva institutioner, som exempelvis parlament. Från svensk sida hölls inlägg om vikten av ett jämställdhetsperspektiv i frågan, då det finns ett starkt samband mellan väpnade konflikter och diskriminering av kvinnor. Att upprätthålla kvinnors rättigheter i enlighet med FN:s säkerhetsråds resolution 1325 är därför en fråga om fred och säkerhet. Vidare betonade man från svensk sida betydelsen av verifikationsmekanismer för att främja mänskliga rättigheter och jämställdhet. Man föreslog därför att säkerställa att övervakning av mänskliga rättigheter sker inom samtliga av FN:s fredsbevarande operationer. Ett annat viktigt verktyg för att understödja jämställdhet,

som parlamentariker, EU och FN bör fortsätta arbeta för, är jämställdhetsbudgetering. Slutligen betonades att oberoende domstolar är en annan viktig komponent för att skapa gynnsamma förutsättningar för att skapa hållbar fred och att ställa gärningsmän som begått krigsbrott inför rätta – därför uppmanades alla parlament att ratificera Romstadgan för Internationella brottnålsdomstolen (ICC).

I samband med antagandet av resolutionen skulle ett nytt resolutionsförslag väljas för det kommande året. Svenska delegationen lämnade in ett resolutionsförslag till kommittén om bekämpandet av sexuellt våld i FN:s fredsbevarande insatser med titeln ”Combating sexual violence in UN peacekeeping missions and beyond”. Dock blev ett ämnesförslag som initierats av delegationen från Ukraina slutligen framröstat i utskottet. Förslaget handlade om det otillåtna användandet av legosoldater som ett verktyg för att underminera fred och kränkningar av mänskliga rättigheter.

Det svenska ämnesförslaget valdes emellertid till ämne för en expertutfrågning och paneldiskussion, att arrangeras i kommittén i samband med IPU:s höstförsamling 2018.

Andra kommittén, hållbar utveckling, finans och handel

Teres Lindberg (S) och Helena Bouveng (M) följde arbetet i andra kommittén. En resolution antogs om involverandet av den privata sektorn i implementeringen av FN:s hållbarhetsmål, särskilt när det gäller förnybar energi. Resolutionen efterlyser ökad involvering av parlament för att underlätta privata investeringar inom hållbar utveckling.

Från den svenska delegationens sida betonades bland annat att minskning av utsläpp och växthusgaser inte behöver ske på bekostnad av ekonomisk tillväxt, med exempel från Sverige – de senaste årtiondena har Sveriges ekonomi växt med 70 procent men under samma period har utsläppen minskat med mer än 20 procent. Vidare påpekades att landets minskade oljeberoende är ett viktigt framsteg och att industrin i dag främst upprätthålls via förnybar energi inklusive biobränsle. Dock finns ännu utmaningar då transportsystemet fortfarande är beroende av fossilt bränsle, främst olja. De svenska ledamöterna framhöll i debatterna även det nyinrättade svenska ”bonus–malus”-systemet som ett konkret exempel på hur den svenska riksdagen arbetar med lagstiftning för att uppmuntra den privata sektorn till hållbara lösningar.

Ett nytt ämne valdes också av kommittén för det kommande året. Det handlar om vikten av rättvis och fri handel och investeringar för att uppnå hållbarhetsmålen – i synnerhet när det gäller ekonomisk jämlikhet, hållbar infrastruktur, industrialisering och innovation – med rapportörer från Serbien, Australien och Ghana.

Tredje kommittén, demokrati och mänskliga rättigheter

Monica Green (S) och Ulrika Karlsson (M) följde arbetet i tredje kommittén. I tredje kommittén hölls en förberedande debatt om det ämne som förväntas antas i form av en resolution under höstförsamlingen 2018: om stärkandet av internationellt samarbete inom migration och migrationsstyrning i ljuset av antagandet av den globala överenskommelsen för trygg, ordnad och regelbunden migration (the Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration). Många medlemsländer gjorde inlägg i debatten, och från svensk sida lyftes framför allt jämställdhetsfrågor – att kvinnor och flickor i flykt ofta är mycket utsatta för sexuella övergrepp i flyktingläger och ofta inte har kunskap om sina legala rättigheter. Många vågar inte heller rapportera brott de utsätts för av rädsla för att det ska påverka asylprocessen negativt. Det underströks också att ökat internationellt stöd behövs – i mottagarländerna behöver kvinnor och flickor få hjälp med att bli integrerade i samhällen de kommer till, då det visat sig att de i högre utsträckning än män hamnar i utanförskap och arbetslöshet. Det konstaterades att det är av yttersta vikt att parlamentariker arbetar gemensamt för att finna lösningar och underlätta legala vägar så att människor på flykt inte hamnar i händerna på människosmugglare.

Under utskottets möte utbröt också en häftig diskussion om ett ämne för en framtida paneldiskussion som den belgiska delegationen initierat vid den föregående höstförsamlingen i Sankt Petersburg, som handlade om parlamentens roll i att få ett slut på diskriminering baserat på sexuell läggning och könsidentitet och att garantera respekt för hbtq-personers mänskliga rättigheter. Det fanns ett motstånd från olika medlemsländer att denna fråga skulle tas upp inom IPU, men efter en omröstning beslutades det att frågan skulle tas upp igen i samband med höstförsamlingen 2018 i Genève.

Fjärde kommittén, Förenta nationernas frågor

Anti Avsan (M) var fram till och med vårförsamlingen 2018 ordförande för IPU:s permanenta kommitté för FN-frågor, och ledde därför FN-kommitténs möten om de globala målen för hållbar utveckling och parlamentariska åtgärder för att främja arbetet med dessa mål. Förberedande debatter hölls också inför FN:s högnivåmöte om hållbar utveckling i New York i juli 2018. Bland annat deltog företrädare för FN och icke-statliga organisationer (NGO:er) i diskussionerna.

Kommittén anordnade också presentationer och diskussioner om parlamentariskt arbete för att reducera energikonsumtion och bygga mer hållbara samhällen med företrädare från parlamenten i Ecuador och Norge som delade med sig av sina erfarenheter samt från FN:s sida där representanter deltog från FN:s miljöprogram Global Footprint Network.

Särskilt brådskande resolution – svenskt ämnesförslag

Under vårförsamlingen i Genève presenterade den svenska IPU-delegationen också ett förslag om ett särskilt brådskande ämne, ett så kallat emergency item, som fick ett mycket stort stöd i församlingen. Det fattades endast 13 röster för en vinst i omröstningen, i konkurrens med andra ämnesförslag. Förslaget handlade om sexuella trakasserier och övergrepp mot kvinnor på arbetsplatser och i synnerhet i parlamenten, med koppling till metoo-rörelsen.

Det förslag som emellertid vann flest röster och valdes till tema lades fram av delegationerna från Palestina, Kuwait, Bahrain och Turkiet och handlade om konsekvenserna av USA:s deklaration om Jerusalem och den palestinska befolkningens rättigheter kopplat till FN:s stadga och resolutioner.

Forumet för kvinnliga parlamentariker

Forumet för kvinnliga parlamentariker är IPU:s globala plattform för att ge parlamentarisk input till internationellt beslutsfattande. Forumet arbetar för att främja jämställdhetsfrågor i världen. Vid vårförsamlingen valdes ledamoten Ulrika Karlsson (M) som ny ordförande för Forumet för kvinnliga parlamentariker, för en treårsperiod.

Under forumet – den 27:e sessionen i ordningen – samlades 90 delegater från 63 länder, varav 76 var kvinnor och 14 män. Deltagarna gav synpunkter ur ett jämställdhetsperspektiv på de resolutionsutkast som de permanenta utskotten arbetade med och lämnade ändringsförslag vilka sedan integrerades i de två resolutioner som slutligen antogs.

Därefter diskuterade forumet frågor kring huvudorsakerna till kvinnors underrepresentation inom många områden och olika tillvägagångssätt för att komma till rätta med detta. Det fastslogs bland annat att utbildning är ett verktyg för att förändra kulturella och sociala normer, vilka motarbetar kvinnors tillgång till beslutsfattande positioner.

Kommittén för främjande av respekt för internationell humanitär rätt

Monica Green (S), medlem i kommittén för främjande av respekt för internationell humanitär rätt, mötte i samband med kommitténs möten i Genève representanter från Internationella rödakorskommittén (ICRC), FN:s flyktingorgan (UNHCR) och Internationella organisationen för migration (IOM).

Kommittén diskuterade bland annat åtgärder för att följa upp den resolution om ett särskilt brådskande ämne (emergency item), som antogs av IPU vid höstförsamlingen 2017, om den etniska rensningen av minoritetsfolket rohingya i delstaten Rakhine i norra Myanmar (Burma). Resolutionen uppmanade till att få ett slut på den svåra humanitära krisen, förföljelsen och de våldsamma attackerna och att säkerställa att folkgruppen tryggt kan återvända till sitt hemland Myanmar.

Vidare diskuterade kommittén den humanitära situationen i Jemen och att uppmana sina parlament att återuppta de åtgärder som tagits upp i den resolution (emergency item) som antogs vid vårförsamlingen 2017 om den hotande svälten och torkan i Jemen och delar av Afrika. IPU:s medlemsländer kom överens om att sätta tryck på sina respektive regeringar samt på FN för att öka det ekonomiska stödet till de drabbade områdena i Östafrika, Afrikas Horn, Nigeria och Jemen.

Den rådgivande arbetsgruppen för hälsofrågor

Ulrika Karlsson (M), medlem i den rådgivande arbetsgruppen för hälsofrågor, samtalade vid gruppens möte i Genève med inbjudna representanter från bland annat Världshälsoorganisationen (WHO), FN:s samlade program mot hiv/aids (Unaids), Partnership for Maternal, Newborn and Child Health (PMNCH) och den globala fonden för bekämpning av aids, turberkolos och malaria. Arbetsgruppen diskuterade planer för ett sidoevent om hälsa med fokus på näring för den kommande IPU-församlingen, hösten 2018.

Arbetsgruppen tog också del av en rapport från en fältresa som genomförts av gruppens medlemmar till Rwanda i januari 2018 och kunde notera att landet gjort framsteg med arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa. Gruppen uppmanade också Rwanda att dela med sig av sina erfarenheter till andra parlament i Afrika för att inspirera till ett starkare parlamentariskt engagemang inom hälsofrågor.

Styrande rådet

Styrande rådet tog emot ett antal rapporter från IPU:s olika möten och kommittéer. IPU:s ekonomi redovisades av underkommittén för finansfrågor, och det konstaterades att tillgångarna under det senaste året hade ökat med 559 619 schweiziska franc. Krister Örnfjäder (S), som varit IPU:s interna revisor under 2017, presenterade sin rapport och framhöll att ekonomin var god och att man erhållit inkomster tack vare bland annat nya IPU-medlemmar som tillkommit och investeringar som IPU hade genomfört.

Samarbetet mellan IPU och FN var en annan rapporteringspunkt. Bland annat omnämndes resolutionsutkastet om samarbetet mellan FN, nationella parlament och IPU, som förväntades antas av FN:s generalförsamling i maj 2018.

IPU:s generalsekreterare informerade även rådet om ett samförståndsavtal (memorandum of understanding, MOU) som hade undertecknats med UNDP i november 2017 och ett planerat samförståndsavtal med FN:s miljöprogram under 2018. Även diskussioner med Världshälsoorganisationen (WHO) om ett nytt samförståndsavtal pågick.

Rådet noterade också att ett första möte ägt rum med IPU:s nya rådgivande grupp, High-Level Advisory Group on Countering Terrorism and Violent Extremism, i Genève den 5–6 februari 2018, i samarbete med FN:s organ mot brott och narkotika (UNODC).

Rådet tog även emot en rapport om de senaste aktiviteterna som ägt rum inom ramen för IPU:s strategi för åren 2017–2021, bland annat en projektrapport om ett så kallat center för innovation i parlamenten, som IPU beslutat om i samband med vårförsamlingen i Bangladesh 2017.

Rådet informerades också om resultaten av nyligen genomförda möten som IPU medverkat i, bland annat "Parliamentary Meeting on the occasion of the United Nations Climate Change Conference", "International Conference on Promoting better regional cooperation towards smart and humane migration across the Mediterranean", "Fourth Global Conference of Young Parliamentarians", "Parliamentary Conference on the WTO", "2018 Parliamentary Hearing at the United Nations och Parliamentary Meeting on the occasion of the 62nd session of the Commission on the Status of Women".

Rådet godkände också ändringar i IPU:s stadgar som syftade till att öka ungas deltagande i IPU.

Bilaterala möten och studiebesöksprogram

I samband med IPU-församlingen hade den svenska riksdagsdelegationen också bilaterala möten med politiker från andra länder om aktuella frågor – med delegationerna från Ukraina, Ryssland och Sydafrika – och deltog i ett sidoprogram anordnat av Sveriges ständiga FN-representation i Genève. Representationen anordnade möten tillsammans med icke-statliga organisationer, så kallade NGO:er, för samtal om bland annat mänskliga rättigheter, humanitära frågor, fred och nedrustning.

Bland annat mötte delegationen FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, Zeid Ra'ad Al Hussein, som vid mötet med den svenska IPU-delegationen särskilt tackade för Sveriges stöd för mänskliga rättigheter. Vid mötet diskuterades bland annat frågor kring utvecklingen i Europa för flyktingar. Även mänskliga rättigheter i Syrien och i Myanmar (rohingyabefolkningen) diskuterades.

Den svenska delegationen mötte också Internationella rödakors- och röda halvmånefederationen, IFRC. Samtalsämnen var bland annat kvinnor och barn i flyktingsituationer samt jämställdhetsfrågor.

Den svenska delegationen

Den svenska IPU-delegationen som deltog vid IPU:s vårförsamling i Genève bestod av riksdagens förste vice talman Ewa Thalén Finné (M) som var delegationsledare, IPU-delegationens ordförande Krister Örnfjäder (S), förste vice ordförande Anti Avsan (M), andre vice ordförande Monica Green (S), Ulrika Karlsson (M), Teres Lindberg (S), Pyy Niemi (S), Helena Bouveng (M), IPU-delegationens delegationssekreterare Helena Lundstedt, biträdande delegationssekreterare Björn Sondén samt internationella assistenten Marit Baker.

Rapport från IPU:s 139:e församling i Genève, Schweiz, den 14–18 oktober 2018

Politiker från 149 nationella parlament möttes i samband med IPU:s 139:e församling, som samlade över 1 500 deltagare.

Huvudtemat för IPU:s höstförsamling var parlamentariskt ledarskap vad gäller främjande av fred och utveckling i en föränderlig värld inom forskning, innovation och teknologi. Generaldebatten utmynnade i en gemensam deklaration. En resolution antogs under veckan även i IPU:s tredje kommitté, om hur det interparlamentariska samarbetet kring migration och migrationsstyrning kan stärkas.

Församlingen öppnades av IPU:s president Gabriela Cuevas Barron från Mexiko som höll ett inledningsanförande om generaldebattens tema. Parlamentariker uppmanades att omfamna de förändringar som innovation, forskning och ny teknologi inneburit men att samtidigt ta ansvar för att sätta etiska riktlinjer och följa utvecklingen. Presidenten betonade att glappet mellan politikens och forskningens värld behöver minskas och att det finns ett behov av att IPU som organisation blir än mer öppen gentemot unga människor och får dem delaktiga i IPU:s arbete.

Vid höstförsamlingen i Genève stod även en rad ytterligare frågor på dagordningen. Några av mötets huvudpunkter var IPU:s kommitté för parlamentarikers mänskliga rättigheters uppmärksammande av brott mot mänskliga rättigheter gentemot parlamentariker i bland annat Kambodja, Venezuela, Turkiet och Uganda. Kommitténs ställningstagande, baserat på intervjuer och annat underlag, berörde situationen för totalt 295 parlamentariker i 13 länder.

Under veckan släppte också IPU, i samarbete med Europarådets parlamentariska församling (PACE) en ny rapport som visar att sexism, övergrepp och även våld mot kvinnor är omfattande i europeiska parlament. Resultaten visar att 85 procent av de kvinnliga parlamentarikerna och de kvinnliga tjänstemännen i parlamenten har upplevt detta. Studien baserar sig på intervjuer med 123 kvinnor från 45 europeiska länder.

IPU släppte i samband med församlingen också en ny handbok för parlamentariker om yttrandefrihet. Handboken hade utformats för att hjälpa parlamentariker att förstå internationella normer inom området och hur dessa kan främjas, till exempel genom lagstiftning.

Vid församlingen uppmärksammades även den 70:e årsdagen av FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna (Universal Declaration on Human Rights), och i samband med detta antog IPU-församlingen i Genève en formell deklaration då man på nytt anslöt sig till de fundamentala principerna i den ursprungliga deklarationen. I samband med uppmärksammandet hölls en paneldiskussion där man diskuterade hur långt våra samhällen kommit sedan deklarationen antogs och hur parlamentariker bäst kan hantera såväl gamla som nya utmaningar för att skapa en värld fri från rädsla och fattigdom.

Generaldebatten

Teres Lindberg (S) höll det svenska huvudtalet i generaldebatten om parlamentariskt ledarskap vad gäller främjande av fred och utveckling i en föränderlig värld inom forskning, innovation och teknologi. Totalt 126 delegater från 107 medlemsparlament höll tal i generaldebatten liksom delegater från nio av IPU:s partnerorganisationer (såväl associerade medlemmar som permanenta observatörer). För första gången hade IPU även ett särskilt utrymme i generaldebatten för unga parlamentariker.

Generaldebatten öppnades av generaldirektören för Cern (Europeiska organisationen för kärnforskning), och även Blue Planet Foundation med bas i Hawaii medverkade.

Vid debatten noterades den specialrapport som publicerats några dagar tidigare av FN:s klimatpanel (IPCC) om att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader. För detta krävs brådskande förändringar inom alla samhällsområden.

Teres Lindberg (S) belyste i sitt anförande hur den nya teknologin kan användas för många positiva syften inom bland annat den framtida arbetsmarknaden och framtida arbetsliv, när ny teknik och digitala system införs. Forskning och teknologi kan också främja arbetet med Agenda 2030 för hållbar utveckling genom att behovet av transporter kan reduceras med hjälp av den nya teknologin, vilket i sin tur minskar växthusutsläpp. Vidare tog Teres Lindberg (S) upp parlamentarikers viktiga roll i detta arbete, bland annat genom möjligheten att prioritera satsningar på forskning och innovation samt utbildning.

De permanenta kommittéerna

Första kommittén, fred och säkerhet

Första kommitténs huvudtema var omfattande nedrustning och icke-spridning, och en paneldiskussion hölls med inbjudna experter. Därefter anordnades en paneldiskussion med inbjudna experter om sexuellt våld i FN:s fredsbevarande insatser – ett ämne som svenska riksdagsledamöter tagit initiativ till att sätta på mötets agenda. Den tidigare riksdagsledamoten och tidigare medlemmen av riksdagens IPU-delegation, Ulrika Karlsson (M), modererade debatten.

Vidare höll kommittén en expertutfrågning på temat ”Non-admissability of using mercenaries as a means of undermining peace and violating human rights” – ett resolutionstema som initierats av Ukrainas delegation och som förväntas antas vid IPU:s 140:e församling i Qatar, våren 2019.

Andra kommittén, hållbar utveckling, finans och handel

Andra kommitténs huvudtema var hur fri och rättvis handel och investeringar kan bidra till de globala målen för hållbar utveckling, särskilt med inriktning på ekonomisk jämlikhet, hållbar infrastruktur, industrialisering och

innovationer. Tre rapportörer presenterade temat – parlamentariker från Australien, Ghana och Serbien.

Kommittén höll också en paneldiskussion som uppföljning av en tidigare IPU-resolution – om att involvera den privata sektorn i implementeringen av hållbarhetsmålen, med särskilt fokus på förnybar energi. Paneldiskussionen fokuserade på åtgärder som länder och parlament bör anta för övergången till förnybar energi. I sitt anförande underströk Teres Lindberg (S) att handel inte bara innebär ett utbyte av varor och tjänster utan även bygger på värderingar. Hon pekade därför på betydelsen av att ta hänsyn till mänskliga rättigheter, miljö och arbetsrätt varje gång ett handelsavtal ratificeras i ett nationellt parlament. Vidare pekade hon på vikten av att fullt inkludera kvinnor på arbetsmarknaden. Detta då full sysselsättning har avgörande betydelse för ett lands ekonomiska utveckling och välbefinnande. Hon nämnde även jämställdhetsbudgetering som ett instrument som nationella parlament kan använda sig av för att minska skillnader och orättvisor mellan könen. Slutligen föreslog hon att en referens i resolutionen bör finnas om att betydelsen av stöd för FN:s gröna klimafond, då klimatförändringarna drabbar fattiga länder och fattiga människor hårdast.

Tredje kommittén, demokrati och mänskliga rättigheter

Teres Lindberg (S) deltog även bland annat i resolutionsarbetet om hur det interparlamentariska samarbetet kring migration och migrationsstyrning kan stärkas. Inför debatten av resolutionsutkastet hade 97 ändringsförslag inkommit från 17 av IPU:s medlemsländer, däribland Sverige. Tre ändringsförslag hade också inkommit via Forumet för kvinnliga parlamentariker som diskuterat frågorna främst ur ett jämställdhetsperspektiv och inkommit med förslag. Rapportörerna som arbetat med resolutionsutkastet bestod av parlamentariker från Spanien, El Salvador och Marocko.

Många inlägg gjordes i debatten, och från svensk sida betonades bland annat frågan om statslöshet och att mottagarländer bär ansvar för att ge statslösa barn medborgarskap och tillhandahålla dokumentation. Vidare efterlyste Teres Lindberg (S) i sitt anförande ett fördjupat samarbete mellan medlemsländerna för att skydda denna särskilt utsatta grupp. Slutligen efterfrågade Teres Lindberg (S) att valet av terminologi i resolutionstexten om flyktingar, reguljära och irreguljära migranter ska överensstämma med den i FN:s migrationsramverk.

Vid kommitténs sista möte i Genève antogs slutligen resolutionen om migration, som ett parlamentariskt bidrag till FN:s migrationsramverk Global compact for Safe, Orderly and Regular Migration som i december 2018 planerades att antas i Marocko.

Kommittén valde också ett nytt resolutionstema att arbeta med det kommande året. Ämnesförslaget hade lämnats in av Bangladesh delegation, och titeln löd ”Achieving universal health coverage by 2030: The role of parliaments in ensuring the right to health”. En förberedande debatt planeras äga

rum vid IPU:s 140:e församling, och en resolution förväntas antas vid IPU:s 141:a församling.

Kommittén beslutade också att arrangera paneldiskussioner i samband med den kommande församlingen, för att undersöka hur IPU:s medlemsländer följer upp tre av IPU tidigare antagna resolutioner: 2009 års resolution om yttrandefrihet, 2013 års resolution om sociala medier samt 2015 års resolution om integritet i den digitala världen.

En fråga som rörde Hbtq-personers rättigheter skapade särskilt stor debatt bland kommitténs medlemmar. Vid de två föregående församlingarna hade frågan – som tidigare nämnts – om att arrangera en diskussion i kommittén om Hbtq-frågor tagits upp. Förslaget skulle inte leda till en resolution, utan diskussionen skulle arrangeras i form av en paneldiskussion. Temat som föreslagits var ”The role of parliaments in ending discrimination based on sexual orientation and gender identity and ensuring respect for the human rights of LGBTI persons”. Detta ämne skapade emellertid mycket skarpa och polariserade diskussioner. Då kommittén inte kunde komma överens, lämnades frågan över från kommittén till IPU:s generalförsamling för beslut. Efter omröstning i generalförsamlingen togs dock slutligen beslutet att inte anordna någon paneldiskussion på temat Hbtq.

Fjärde kommittén, Förenta nationernas frågor

Fjärde kommittén antar inga resolutioner utan diskuterar vid vår- och höstförsamlingarna aktuella frågor som rör såväl IPU som FN. Kommittén anordnade två paneldiskussioner i samband med sina möten i Genève. Den ena handlade om huruvida det finns behov inom FN av ett mellanstatligt organ som arbetar med internationell beskattning, och den andra diskussionen handlade om IPU:s och Världshälsoorganisationens (WHO) arbete för att främja hållbarhetsmålen om hälsa.

Särskilt brådskande resolution

En resolution antogs också om ett särskilt brådskande ämne – ett så kallat emergency item. Ett antal delegationer hade lämnat in ämnesförslag på olika teman. Det förslag som slutligen röstades fram handlade om klimatförändringar. Parlamentarikerna enades om en resolution om att vidta kraftfulla åtgärder för att stoppa den globala uppvärmningen. FN:s klimatpanel IPCC:s senaste rapport lyftes fram i texten – i FN-rapporten konstateras att det krävs brådskande förändringar i alla delar av samhället för att minska utsläppen och begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader. Resolutionen manade till en rad åtgärder på klimatområdet och att nationella parlament arbetar för att stärka sina klimatplaner och följa upp klimatrapporten från FN.

I samband med debatten lyfte parlamentarikerna ett antal exempel på effekter av klimatförändringarna i de egna hemländerna, vilka hotar det dagliga livet för många människor. Många delegater efterlyste ökat ekonomiskt och

tekniskt stöd för utveckling av förnybar energi och avsaltning av havsvatten, för att bromsa de negativa effekterna av klimatförändringarna. Många delegationer påminde också om den viktiga roll som parlament och parlamentariker kan spela för att arbeta mot klimatförändringar nationellt och internationellt.

Forumet för kvinnliga parlamentariker

Forumet för kvinnliga parlamentariker hade sitt 28:e möte i Genève och samlade representanter från 70 länder samt internationella organisationer. Som bidrag till församlingens arbete med resolutionerna diskuterade deltagarna de aktuella frågorna ur ett jämställdhetsperspektiv och lämnade sina synpunkter och ändringsförslag, vilka senare infogades i den slutliga resolutionen.

Resolutionsutkastet i den tredje permanenta kommittén diskuterades, om hur det interparlamentariska samarbetet kring migration och migrationsstyrning kan stärkas. Deltagarna underströk bland annat att särskilt kvinnliga migranter är diskriminerade på flera plan och att de är särskilt utsatta för sexuell exploatering och inhemskt tvångsarbete.

Ett annat ämne som diskuterades var åtgärder för att minska diskriminering av kvinnor för att främja kvinnors utveckling inom området forskning och ny teknologi. Bland annat föreslogs ökat stöd till kvinnliga forskare och professorer, vilket skulle kunna skapa nya förebilder och bidra till att minska sexistiska stereotyper. Ekonomiskt stöd till forskningsprojekt drivna av kvinnor och stöd till nya teknikföretag skapade av kvinnor föreslogs också.

Styrande rådet

Vid styrande rådets möten stod bland annat medlemskap inom IPU på dagordningen. Det noterades att inga nya medlemmar tillkommit – därmed var siffran 178 nationella medlemsparlament oförändrad – men att diskussioner förs med Kiribati om ett eventuellt framtida medlemskap.

Styrande rådet tog också emot en sedvanlig rapport om IPU:s ekonomiska situation och fick ta del av en lista över obetalda medlemsavgifter – fyra medlemsländer (Dominikanska republiken, Gambia, Guinea-Bissau och Mauretanien) samt en associerad medlem (Interparlamentariska kommittén för den västafrikanska ekonomiska och monetära unionen) hade inte betalat sina medlemsavgifter på två hela år, och det beslutades därmed om sanktioner kring hur de får rösta inom IPU. Det informerades också om att två medlemmar (Honduras och Papua Nya Guinea) riskerade att bli uteslagna ur IPU då de inte betalat sina medlemsavgifter på tre eller fler år.

Vad gäller budgeten tog styrande rådet emot en rapport om att inkomsterna och utgifterna legat i fas under den första halvan av året, och enligt beräkningen skulle det ekonomiska läget följa samma mönster även under andra halvan av 2018.

Rådet tog också emot en rapport om budgetförslag för 2019 av ordföranden för IPU:s underkommitté för finansfrågor. IPU:s generalsekreterare informerade också om de ansträngningar som gjorts för att mobilisera frivilliga bidrag från externa finansörer. Frivilliga bidrag är en viktig del av IPU:s budget för att IPU ska kunna genomföra programverksamheten runt om i världen. Rådet godkände slutligen budgeten för 2019 på 16 187 300 schweiziska franc.

Styrande rådet fick därefter ta emot en rapport om IPU:s samarbete med FN-systemet under den senaste perioden som lett till en rad framgångsrika möten för att främja politiska processer. Bland annat hade beslut tagits om att den 30 juni skulle bli den internationella dagen för parlamentarism, med start 2018.

Styrande rådet fick också sedanvanligt ta emot rapporter om de särskilda IPU-möten som ägt rum runt om i världen, såväl tematiska som regionala möten, liksom rapporter från IPU:s olika organ och kommittéer.

Den svenska delegationen

Den svenska IPU-delegationen som deltog vid IPU:s höstförsamling i Genève bestod av Teres Lindberg (S), IPU-delegationens delegationssekreterare Helena Lundstedt samt biträdande delegationssekreterare Björn Sondén.

Övriga IPU-möten

Under året har ledamöterna deltagit i olika möten som arrangerats av IPU, vid sidan av de ordinarie vår- och höstförsamlingarna.

Inom den nordiska IPU-kretsen finns ett väl fungerande samarbete inför, under och efter de två årliga församlingarna, och delegaterna har två förberedande möten årligen för förberedande diskussioner. Värdskapet för gruppens möten roterar årsvis mellan de nordiska delegationerna, och under 2018 har den svenska IPU-delegationen stått värd för två förberedande möten i Uppsala den 8–9 mars och i Kiruna den 19–21 september. Under 2019 har Norge värdskapet.

Den 22–23 februari deltog den svenska IPU-delegationen i den parlamentariska FN-utfrågningen i New York, som årligen arrangeras av IPU och FN i samarbete. Förutom IPU-delegationen deltog även ledamoten Johanna Jönsson (C) från riksdagens socialförsäkringsutskott. 2018 års utfrågning hade temat ”Towards a global compact for safe, orderly and regular migration: A parliamentary perspective” och utmynnade i en deklaration.

Dagen innan utfrågningen, den 21 februari, deltog delegationen också i en så kallad multi stakeholder hearing – en förberedande interaktiv utfrågning – som handlade om att främja en bevisbaserad diskussion om migration. Deltagarna bestod förutom av parlamentariker, bland annat av representanter från civila samhället.

Den svenska IPU-delegationen besökte också Sveriges ständiga representation vid Förenta nationerna i New York i samband med resan och fick ta del

av en briefing om Sveriges plats i FN:s säkerhetsråd, som hölls av ambassadör Irina Schoulgin Nyoni. Före resan ägde även en briefing rum i riksdagen för delegationen om den så kallade New York-deklarationen för flyktingar och migranter, som hölls av tjänstemän från Justitiedepartementet och Utrikesdepartementet med expertis inom frågorna.

Ordförande Krister Örnfjäder (S) har fortsatt att delta i styrgruppen för 12 plus, som är en av IPU:s geopolitiska grupper. Styrgruppen förbereder och samordnar frågor inför de två årliga IPU-församlingarna. Från och med 2017 har Portugal tagit över ordförandeskapet för 12 plus-gruppen och anordnat styrelsegruppsmöten, som under året ägt rum i Lissabon den 4–5 mars och i Madeira den 23–24 september. Ett extrainsatt 12plus-möte ägde också rum i Lissabon den 2 juni där Krister Örnfjäder (S) och Monica Green (S) deltog. Temat för det extrainsatta mötet var arbetet med ändringsförslag av IPU:s stadgar som IPU:s president Gabriela Cuevas Barron initierat under året.

Ulrika Karlsson (M) deltog i Exekutivkommitténs möte i Genève den 17–18 juni, i egenskap av ordförande för Forumet för kvinnliga parlamentariker. Temat även för detta möte var ändringsförslagen av IPU:s stadgar.

En parlamentarisk konferens om WTO-frågor anordnas årligen av IPU och EU-parlamentet i samarbete. Konferensen är en sammanslutning av parlamentariker som övervakar Världshandelsorganisationen (WTO) i syfte att stärka demokratin på internationell nivå genom att bidra med en parlamentarisk dimension till multilateralt samarbete kring handelsfrågor. Konferensens arbete leds av IPU:s styrgrupp, där Krister Örnfjäder (S) ingått. Den 24–25 april deltog Krister Örnfjäder (S) i WTO-mötet i Bryssel – den 41:a i ordningen.

Förste vice ordförande Anti Avsan (M) deltog i egenskap av medlem i IPU:s rådgivande arbetsgrupp mot terrorism och våldsam extremism vid gruppens första möte, 5–6 februari i Genève, och därefter vid det andra mötet i Abu Dhabi, Förenade Arabemiraten, den 2–3 maj.

Den 20–22 november anordnades också ett extrainsatt 12plus-möte i Jerusalem med tema ”Seminar on achieving the SDG:s for the Parliaments of the 12 plus Geopolitical Group and East Asia” – ett arrangemang som anordnades gemensamt av IPU och Knesset. Cecilia Widegren (M) och Teres Lindberg (S) deltog i seminariet. Diskussionerna handlade bland annat om entreprenörskap och innovation med koppling till hållbarhetsmålen.

Framåtblickande

IPU fortsätter sitt arbete för demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhetsfrågor, inte minst bekämpandet av våld mot kvinnor. Det svenska engagemanget i IPU är starkt – Sverige fortsätter att ge ett starkt stöd i form av engagemang och arbete men även genom Sidas ekonomiska bidrag.

IPU-delegationen har som ambition att under mandatperioden på olika sätt fortsätta arbeta aktivt med informationsspridning och att väcka debatt. IPU-delegationen ser fram emot att få fortsätta återrapportera och debattera om sitt arbete i riksdagens kammare.

Nyligen genomförda och kommande församlingsmöten

IPU:s 138:e församling i Genève, Schweiz, den 23–28 mars 2018.

IPU:s 139:e församling i Genève, Schweiz, den 14–18 oktober 2018.

IPU:s 140:e församling i Doha, Qatar, den 6–10 april 2019.

IPU:s 141:a församling i Belgrad, Serbien, den 13–17 oktober 2019.